อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

อุไร ศรีสุวรรณรัช

(เป็นกรณีพิเศษ)

ณ เมรุวัดโสมนัสวรวิหาร

เขตป้อมปราบ กรุงเทพมหานคร

วันอังคารที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๗

อนุสรณ์
งานพระราชทานเพลิงศพ

นางอุไร ศรีสุวรรณรัช

(เป็นกรณีพิเศษ)

ณ เมรุวัดโสมนัสวรวิหาร
เขตป้อมปราบ กรุงเทพมหานคร
วันอังคารที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๗

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๔๗ สำนักพระราชวัง

๔ มกราคม ๒๕๓๗

พระราชทานเพลิงศพ นางอุไร ศรีสุวรรณชัช เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

วิม. พิมพ์/ วิลาวัณย์ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางอุไร ศรีสุวรรณชัช เพื่อทราบ เครื่องพระราชทานเพลิงและเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระมหากรุณาธิคุณ ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางอุไร ศรีสุวรรณธัช เป็นกรณีพิเศษ นับเป็นเกียรติอันสูงสุดแก่ผู้วายชนม์ หากนางอุไร ศรีสุวรรณธัช มีญาณวิถีใดๆที่จะทราบได้ คงจะมีความปลื้มปิติโสมนัส และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้า บุตรและหลานของ นางอุไร ศรีสุวรรณธัช ขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้ และจักขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสิริมงคลแก่วงศ์สกุลชั่วกาลนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า

น.พ.พิเนต-นางวารี ประสมสุข
นางรัชฎา สุขสมบูรณ์
นายวรวิทย์-นางรุ่งอรุณ ศรีสุวรรณธัช
นายสุกิจ-ศรีสุวรรณธัช

ขอบพระคุณ

เจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณ ท่านเจ้าคุณราชภัทราจารย์ ท่านพระครูศลีคณุวิศิษฐ์ ท่านผู้ใหญ่ที่เคารพ และขอบพระคุณญาติมิตรทุกท่าน ที่กรุณาให้เกียรติแก่ นางอุไร ศรีสุวรรณธัช ด้วยการมาร่วมรดน้ำศพ ฟังสวดพระอภิธรรม นำพวงหรีดดอกไม้มาเคารพศพ เป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม บริจาคทรัพย์ช่วยในการบำเพ็ญกุศลและมาร่วมงานพระราชทานเพลิงศพในวันนี้ รวมทั้งท่านที่ได้ช่วยเหลืองานศพตลอดมา

หากท่านผู้วายชนม์มีญาณวิถีที่จะทราบได้ ก็คงจะปลื้มปีติในความกรุณาและความมีน้ำใจของทุกท่าน หากมีข้อขาดตกบกพร่องใดๆ ขอได้โปรดอภัยด้วยจะเป็นพระคุณอย่างสูง

บุตรและหลาน

นางอุไร ศรีสุวรรณรัช

ชาตะ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๕๗

มตะ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๖

ประวัติ

นางอุไร ศรีสุวรรณธัช เป็นบุตรของ นายเนียสุข และ นางกิมเหรียญ เหล่าแสงธรรม เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๗ ที่จังหวัดราชบุรี

สมรสกับ นายถวิล ศรีสุวรรณธัช มีบุตร ๕ คน คือ

๑. นางวารี ประสมสุข

๒. นางรัชฎา สุขสมบูรณ์

๓. นายวรวิทย์ ศรีสุวรรณธัช

๔. น.ส.ทิพวรรณ ศรีสุวรรณธัช (ถึงแก่กรรม)

๕. นายสุกิจ ศรีสุวรรณธัช

หลาน ๗ คน

๑. นายเสนิส ประสมสุข

๒. นายจิรัฐการณ์ สุขสมบูรณ์

๓. น.ส.พัชรี ประสมสุข

๔. น.ส.จุฑามาศ สุขสมบูรณ์

๕. นายจตุณรงค์ สุขสมบูรณ์

๖. น.ส.ศรัญญา ศรีสุวรรณธัช

๗. นายวัชรพงษ์ ศรีสุวรรณธัช

รายนามท่านผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ

- พลโทเทียบ - สำเนียง กรมสุริยศักดิ์ และครอบครัว
- น.พ.สุรินทร์ - เชาวรัตน์ พินิจพงศ์
- ศ.ดร.กำจร - วิภาวรรณ มนุญปิจุ
- น.พ.สมทัศน์-วัจนา มะลิกุล
- น.พ.ชาญชัย - ทัศนียา บูรพางกุร
- ครอบครัว สุวรรณแสง
- ครอบครัว เหล่าแสงธรรม
- พล.อ.ต.พงษ์ไทย - ชื่นจิตต์ แดงสกุล
- กิติ-กรองกาญจน์ ศรีสุนทร
- ครอบครัว ศรีสุวรรณธัช
- ครอบครัว ตันติลีปิกร
- ครอบครัว รัตนากร
- พ.อ.ประยุทธ - พรทิพย์ ทัพเจริญ
- นายจิระศักดิ์ - สุวรรณา มัญยานนท์
- วัลย์ณีย์-จรูญศรี-ปฐมา
- สุนทร-ทัศนา แสวงผล
- ครอบครัว สัตย์ศรี
- ครอบครัว โอฬารสมบัติ
- สมยศ-ฉลวย จีนกลับ
- คุณแสวง-คุณจิตรา ชัยสถิตย์
- จ.ส.อ. บุญรอด สุคนธมัต และครอบครัว
- ครอบครัว สงเคราะห์ธรรม
- ธีรวิช เรียงรุ่งโรจน์ UTCC
- ร้านจึงเคียงหมง และครอบครัว
- บ.วิชั่นเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ จำกัด
- บ.ออนป้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
- FUJITSU SYSTEMS BUSINESS (THAILAND) LTD.

- การเรือนรุ่น ๒๔๙๙
- เพื่อนๆ เปีย
- นางกรรณิการ์ ปาลสุข
นายกเทศมนตรีเมืองราชบุรี
- กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม
เทศบาลเมืองราชบุรี
- ชมรมแบดมินตัน กทพ.
- NUTRITION รุ่น ๑๔
- ร.ร. อนุบาลสามเสน
- ฝ่ายจัดเก็บค่าผ่านทาง
การทางพิเศษฯ
- คณะวิทยาศาสตร์ ม. มหิดล
- ภาควิชาชีววิทยา
คณะวิทยาศาตร์ ม. มหิดล
- ภาควิชาภาษาต่างประเทศ
ม. มหิดล
- ภาควิชาพฤกษศาสตร์
ม. มหิดล
- กองมาลาเรีย
- สมาคมมาลาเรียแห่งประเทศไทย
- ศูนย์ประสานงานทางวิชาการ
ควบคุมโรคติดต่อ

- ศูนย์มาลาเรียที่ ๑
พระพุทธบาท
- ศูนย์มาลาเรียที่ ๒ เชียงใหม่
- ศูนย์มาลาเรียที่ ๕ นนทบุรี
- หน่วยมาลาเรียที่ ๑๑ ตาก
- หน่วยมาลาเรียที่ ๑๒
นครสวรรค์
- หน่วยมาลาเรียที่ ๑๓
พระพุทธบาท
- หน่วยมาลาเรียที่ ๑๔
ชัยภูมิ
- หน่วยมาลาเรียที่ ๑๕
นครราชสีมา
- หน่วยมาลาเรียที่ ๑๖
สุรินทร์
- หน่วยมาลาเรียที่ ๑๗
ปากช่อง
- หน่วยมาลาเรียที่ ๕๓
กาญจนบุรี
- หน่วยมาลาเรียที่ ๕๖ ตราด
- ศูนย์ควบคุมพาหะนำโรค
ฝ่ายวิจัยประยุกต์

ท่านได้อะไรเมื่อไปงานศพ

ชีวิต
กับ
ความตาย

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ)

ชีวิตกับความตาย
ท่านได้อะไรเมื่อไปงานศพ
พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ)

ธรรมสภา จัดพิมพ์เผยแพร่

การพิมพ์หนังสือธรรมเป็นอนุสรณ์และที่ระลึก นอกจากเป็นการจัดทำสิ่งซึ่งเป็นประโยชน์ที่คงอยู่ยืนนานแล้ว ยังเป็นการบำเพ็ญธรรมทาน คือการให้ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญว่าเป็นทานอันยอดเยี่ยมอีกด้วย ผู้ปฏิบัติเช่นนี้จึงได้ชื่อว่ามีส่วนร่วมเผยแพร่ธรรมอันจะอำนวยประโยชน์สุข ที่แท้จริงแก่ประชาชน

ธรรมสภา รับบริการจัดหาต้นฉบับที่อุดมด้วยเนื้อหาสาระ จัดพิมพ์หนังสือธรรมะที่ดีมีคุณภาพเป็นที่ระลึกในทุกโอกาสของงานประเพณี เป็นการใช้จ่ายเงินที่มีคุณค่า และให้ประโยชน์อย่างถูกต้อง ท่านที่ประสงค์จะเผยแพร่เป็นธรรมทานโปรดติดต่อที่

สำนักพิมพ์ธรรมสภา......
๓๕/๒๗๐ ถ.จรัญสนิทวงศ์ ๖๒ บางพลัด บางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐ โทร. ๔๓๔๔๒๖๗, ๔๓๔๓๕๖๖, ๔๒๔๐๓๗๕

การให้ธรรมะชนะการให้ทั้งปวงและการรับธรรมะย่อมชนะการรับทั้งปวงเช่นกัน

คำนำ

มางานศพพบสิ่งให้ยิ่งคิด ทุกชีวิตย่อมเป็นเช่นนี้หนอ
ประชาสัตว์พลัดพรากจากเหล่ากอ ทั้งแม่พ่อเมียผัวทุกตัวคน
ถึงรูปสวยรวยทรัพย์คนนับหน้า ต้องอำลาลับลี้หนีไม่พ้น
มาเยี่ยมโลกเพียงครู่สู้ทุกข์ทน แล้วกลับหนทางเก่าถูกเผาไฟ

จาก หนังสือเก่าโบราณ

โคลงกลอนที่ได้ยกขึ้นมากล่าวในที่นี้ ก็เพื่อมุ่งหมายเป็นการเตือนสติแก่ท่านสาธุชนทั้งหลายให้รับรู้ถึงการยอมรับความเป็นจริง เพื่อปรับสภาพจิตใจให้อยู่ในสภาพปกติให้มากที่สุดในเวลาอันสมควร พระพุทธองค์ท่านไม่ทรงสอนให้ยอมรับสภาพของชีวิต แต่ท่านทรงสอน**ให้ยอมรับความเป็นจริง** และมองทุกสิ่งด้วยปัญญาว่า ทุกสิ่งมีการ**เกิดขึ้น ตั้งอยู่** และ**ดับไป** ไม่มีสิ่งใด หลีกหนีจากกฎของความจริงอันนี้ไปได้

พระธรรมเทศนาของท่านเจ้าคุณพระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ได้แสดงไว้ในหนังสือเรื่อง**ชีวิตกับความตาย** และ**ท่านได้อะไรเมื่อไปงานศพ นี้** จะเป็นแสงสว่างนำทางที่ถูกต้อง ให้ท่านได้ยอมรับความจริงอย่างมีสติ และเตรียมตัวเตรียมใจที่จะต้องพบกับความจริงของชีวิต

ธรรมสภา หวังเป็นอย่างยิ่ง ที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนา ให้ดำรงคงอยู่ และสามารถอำนวยประโยชน์แก่ท่านสาธุชนตลอดกาลนาน

ด้วยความสุจริต หวังดี
ธรรมสภาปรารถนาให้โลกพบความสงบสุข

สารบัญ

ชีวิตกับความตาย
ท่านได้อะไรเมื่อไปงานศพ

ปาฐกถาธรรม

โดย

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ)

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรม อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการฟัง ตามสมควรแก่เวลา

เมื่อเรียกว่า**ท่านผู้จะต้องตาย** คนที่ได้ฟังคงจะนึกเคืองในใจว่า ท่านเจ้าคุณปัญญานันทะ มาแช่งเราเสียแล้ว ในการที่มาเรียกว่าท่านผู้จะต้องตาย

สักวันหนึ่งทุกคนต้องตาย

ความจริงนั้นเราทุกคนก็จะต้องตายด้วยกันทั้งนั้น ทั้งผู้ฟัง ทั้งผู้แสดงปาฐกถาก็จะต้องตายด้วยกันทุกคน หนีความตายไปไม่พ้น แต่ถ้าใครมาพูดว่า *"คุณนี่ไม่ช้าจะต้องตาย"* จะไม่มีใครชอบสักคนเดียว ก็เพราะว่าคนเราต้องการจะอยู่ในโลกนานๆ ไม่อยากตาย

ตามปกติคนเราไม่ต้องการความทุกข์ความเดือดร้อน และไม่อยากตาย การอยู่ในโลกนั้นมันยุ่ง แต่เราก็อยากจะอยู่นานๆ อันนี้เป็นเรื่องความต้องการของมนุษย์ เพราะฉะนั้นเมื่อได้ยินเสียงทักทายว่า *"ท่านผู้จะต้องตายทั้งหลาย"* ญาติโยมก็อย่าไปโกรธไปเคือง แต่ให้เข้าใจว่าท่านเตือนให้เราทั้งหลายรู้เนื้อรู้ตัวว่า เรานี้จะต้องตายสักวันหนึ่ง แต่ว่ากำหนดไม่ได้ว่าจะต้องตายวันไหน

การเกิด–ตาย เป็นของคู่กัน

วันนี้เรามาประชุมกันที่ฌาปนสถานแห่งนี้ ก็มาประชุมกันเนื่องจาก**เรื่องเกิดเรื่องตาย** เพราะมี*เรื่องเกิด* ก่อนแล้วจึงมีเรื่องตาย ตามมา เรามาประชุมกันด้วยเรื่อง ๒ ประการนี้ แต่โดยมากเรามักจะพูดแต่เรื่องตาย ไม่ได้พูดโยงไปถึงเรื่องของการเกิด

ความจริงการตายนั้นมันเนื่องมาจากการเกิด ถ้าไม่มีการเกิดก็ไม่มีการตาย แต่เวลาใดมีเรื่องการตายก็พูดแต่เรื่อง

เฉพาะหน้า ในเรื่องเฉพาะหน้า ในเรื่องของการตายประการเดียว ขอให้เราทั้งหลายเข้าใจว่า **"ตาย" กับ "เกิด" เป็นของคู่กัน**

มีการเกิด-ตายอยู่ทุกขณะ

เราทุกคนกำลังเกิดอยู่และทุกคนกำลังตายอยู่ ตายอยู่ เกิดอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่ลืมตาขึ้นดูโลก เราก็เรียกว่าคนเกิด ความจริงคนนั้นก็ตายแล้วในขณะนั้น การตายการเกิดจึงเป็นของคู่กันตลอดไปไม่มีการหยุดยั้ง จนกว่าจะถึงเวลาการเกิดมันหมดไป เพราะว่าเครื่องปรุงแต่งมันไม่มี ก็เรียกว่าเป็นความตายกันไปตอนหนึ่ง ปิดฉากไปตอนหนึ่ง *ในขณะนี้เราอยู่ในสภาพมาดูคนอื่นเขาปิดฉาก* คือตายไปคนหนึ่ง เราทั้งหลายก็มาช่วยกัน การช่วยกันในรูปแบบนี้เป็น*การกระทำตามประเพณี* เพราะเราทั้งหลายเป็นผู้อยู่ในโลก

การตายกับประเพณี

คนที่เจริญทั้งหลายนั้นต้องมีประเพณี อันตนจะต้องจัดต้องทำตามฐานะ คนที่ไม่มีพิธีรีตองหรือไม่มีประเพณีอะไรเลยนั้น ก็มักจะเป็นคนประเภทป่าเถื่อนที่ยังไม่มีความก้าวหน้า เขาเรียกว่าไม่มีอารยธรรมเป็นหลักปฏิบัติ แต่ถ้าเป็นคนที่มีความเจริญพอสมควร ก็ย่อมจะมีระเบียบประเพณี อันตนจะต้องปฏิบัติด้วยกันทั้งนั้น

อย่าว่าแต่คนในบ้านในเมืองเลย แม้แต่คนตามป่าตามดง

ซึ่งเรียกว่าชาวป่าชาวเขา อันยังไม่เจริญเหมือนกับเราชาวเมือง เขาก็มีขนบธรรมเนียมประเพณีอันเกี่ยวกับการเกิดการตาย โดยเฉพาะในเวลาตายนั้น เขาก็มีประเพณีอันจะต้องจัดต้องทำกันตามสมควรแก่ฐานะ ใช้เวลาน้อยบ้าง ใช้เวลายืดยาวบ้าง เป็นเรื่องที่ต้องทำด้วยกันทั้งนั้น

คนเราเมื่อเกิดก็ต้องตาย เรื่องเกิดทำเรื่องอย่างใด เวลาตายก็ต้องทำเรื่องอย่างเดียวกัน สำหรับเราอยู่ในบ้านในเมือง มีความคิดความอ่าน เราจึงต้องจัดพิธีเกี่ยวกับการตายหลายสิ่งหลายประการ พิธีเกี่ยวกับการตายนั้นมักจะต่อเนื่องกันในทางศาสนา เพราะเป็นเรื่องบำเพ็ญคุณงามความดีตามหลักคำสอนในทางศาสนา ทุกๆ ศาสนามีประเพณีเกี่ยวกับการตายทั้งนั้น

ประเพณีการตายในพุทธศาสนา

ความจริงพระพุทธศาสนาของเรานั้นเรื่องประเพณีมีน้อย มุ่งการปฏิบัติธรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่ว่าศาสนาอยู่กับคน คนอยู่ในสังคม เรื่องเกี่ยวกับสังคมนี้ ก็ต้องมีเรื่องปฏิบัติต่อกันเพื่อเป็นการผูกมิตรไมตรีกัน เพื่อแสดงออกซึ่งความรู้สึกในทางจิตว่าเราได้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กับบุคคลนี้ในรูปอย่างใด เราจึงได้ประพฤติตามประเพณี ที่ได้เคยกระทำกันมา โดยเฉพาะผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา

การสวดพระอภิธรรม

เมื่อมีการตายเกิดขึ้น เราก็นิมนต์พระมากระทำพิธีในทางศาสนา นับตั้งแต่เริ่ม*สวดพระอภิธรรมบ้าง การเทศนาบ้าง การสนทนาธรรมกันในงานศพนั้นบ้าง* อันการกระทำในรูปดังที่กล่าวนี้ ก็เป็นไปในรูปของ*การศึกษา* ในรูปของ*การปฏิบัติ* ในรูปของ*การเผยแผ่ธรรม*แก่คนที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจนั้นเอง เช่นว่าการนิมนต์พระมาสวดพระอภิธรรม

ความจริงเวลาพระท่านสวดพระอภิธรรมนั้น เราฟังไม่รู้เรื่อง เพราะพระท่านสวดเป็นภาษาบาลี แต่ถึงจะฟังไม่รู้เรื่อง **พอพระท่านขึ้นว่า นะโม...เราทุกคนนั่งอยู่ในอาการสงบพนมมือเรียบร้อย ไม่มีการพูดการคุยกัน** เว้นแต่พวกขี้เมาบางคน ที่เล่นหมากรุกก็ไม่เลิกเล่น คุยกันก็ไม่เลิกคุย พวกนั้นเป็นพวกนอกวงนอกบัญชี เขายกเว้นให้พวกหนึ่ง แต่พวกที่อยู่ในวงหรือว่าในบัญชีนั้น โดยมากเมื่อพระเริ่มสวด "**นะโม**" ก็นั่งด้วยอาการสงบเรียบร้อย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังสวดอภิธรรม

อาการที่นั่งสงบนั้น เราได้ความสงบในทางวาจา ใจของเราก็จดจ่ออยู่กับเสียงของพระ พระท่านสวดไป หูเราก็ฟังเสียงนั้น เอาเสียงนั้นเป็นอารมณ์ ไม่ให้ใจฟุ้งซ่านไปในเรื่องอื่นให้อยู่กับเสียงที่พระท่านสวดตลอดเวลา การกระทำในรูปเช่นนั้นก็เป็นการปฏิบัติในด้านสมาธิ คือการกระทำสมาธิ

คนเราถ้าใจเป็นสมาธิก็ย่อมจะเกิดความรู้บางประการ แล้วก็ได้ความสงบในทางใจ *ในขณะที่จิตเป็นสมาธิอยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับธรรมะ* ***บาป****ไม่เกิดขึ้นกับเราในขณะนั้น* เรามีความสุขสงบในทางใจ นี่คือประโยชน์ที่เราได้รับจากการฟังพระท่านสวดอภิธรรม

เพราะฉะนั้นจึงให้ถือเป็นธรรมเนียมว่า เมื่อพระเริ่มสวดพระอภิธรรม เราก็นั่งด้วยอาการสงบตลอดเวลา พระท่านสวดก็ไม่ยาว มีระยะหยุด คือจบไปทีหนึ่งก็หยุดเสียทีหนึ่ง ญาติโยมได้พักผ่อนเปลี่ยนอิริยาบถ พระผู้สวดเองก็ได้พักผ่อนเปลี่ยนอิริยาบถด้วยเหมือนกัน

แต่ถ้าเรามีความเข้าใจ คือรู้ความคำแปล ความหมายของเรื่องที่พระท่านสวดแล้ว เราก็จะได้ความซาบซึ้ง อันนี้ก็เป็น **"บุญกิริยา"** คือการกระทำที่เป็นบุญส่วนหนึ่งในรูปของการศึกษาและปฏิบัติ

การเผยแผ่ธรรมะ ในขณะงานศพอยู่กับบ้าน นอกจากการสวดพระอภิธรรมแล้ว บางทีเราก็นิมนต์พระมาแสดงธรรมด้วย *การแสดงธรรมในงานศพนั้น ก็เพื่อจะเอาธรรมะมาระงับจิตใจของเราผู้เป็นเจ้าภาพ* เพราะเราผู้ที่เป็นเจ้าภาพแต่ละคนนั้น มีความเศร้าโศกอยู่ในใจ มีความทุกข์ มีปัญหา

ความยึดถือทำให้เกิดทุกข์

ความเศร้าโศกหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นในใจนั้น เกิดขึ้น

จากอะไร...ก็เกิดขึ้นจากความยึดถือว่า สิ่งนั้นเป็นตัวเราเป็นของเรา เช่นเราถือว่ามารดาบิดาของเรา สามีภรรยาของเรา ลูกหญิงลูกชายของเรา สิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นของเรา ความยึดถือในเรื่องใดเกิดขึ้น ย่อมเป็นทุกข์เพราะเรื่องนั้น

เมื่อมีความนึกความคิดในเรื่องอันใดก็ย่อมจะมีทุกข์ โดยเฉพาะความทุกข์ เมื่อจากกันด้วยเรื่องเกี่ยวกับความตายนั้น นับว่าเป็นความทุกข์ขนาดหนัก เพราะว่าเมื่อตายแล้วจะไม่ได้เห็นหน้ากันอีก ทุกคนก็ต้องมีความทุกข์ในทางใจ

ความทุกข์นั้นเป็นโรคอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นในใจของใครแล้ว มักจะเป็นโรคเรื้อรัง ถ้าไม่มีการรักษาเยียวยา โรคนั้นก็มักตั้งอยู่นานๆ ก็เรียกว่าตรมตรอมใจ แล้วก็มีความทุกข์เรื่อยไปตลอดเวลาเมื่อมีความคิดถึงบุคคลนั้น เช่นได้เห็นที่นั่งก็เป็นทุกข์ ได้เห็นที่นอนก็เป็นทุกข์ ได้เห็นเครื่องใช้ไม้สอย อันเตือนให้นึกถึงผู้ที่ตายจากไป เราก็มีความทุกข์ในทางใจ เวลากินเคยกินด้วยกัน เมื่อเห็นขาดไปคนหนึ่งเราก็มีความทุกข์ อันเป็นด้วยเรื่องของการยึดติดพันในเรื่องนั้น

ความยึดถือความติดพันนี้ เกิดเพราะเราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงในเรื่องซึ่งควรจะรู้ ควรจะเข้าใจ คือไม่รู้ว่าคนเราเกิดมาแล้วจะต้องมีการพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นธรรมดา

บทพิจารณาเพื่อหลุดพ้นจากทุกข์

ความจริงพระท่านก็สอนให้เราพิจารณา เช่น **อภิณหะปัจจเวกขณ์ ๕ ประการ** ที่ท่านสอนให้เราพิจารณาว่า

เราจะต้องแก่เป็นธรรมดา หนีจากการแก่ไปไม่พ้น

เราจะต้องเจ็บไข้เป็นธรรมดา หนีจากความเจ็บไข้ไปไม่พ้น

เราจะต้องตายเป็นธรรมดา หนีจากการตายไปไม่พ้น

เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นธรรมดา เราหนีจากเรื่องนั้นไปไม่พ้น

เราทำสิ่งใดไว้ เราก็ต้องได้รับผลอันเกิดจากการกระทำนั้น

อันนี้เป็นบทสำหรับพิจารณาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งชัดในเรื่องนั้นๆ ตามความเป็นจริง เพื่อจะไม่ให้เศร้าโศก อาลัยอาวรณ์มากเกินไป เพราะการเศร้าโศก ทำให้เกิดความทุกข์ ต้องเสียน้ำตา ต้องเหี่ยวแห้งใจ บางทีก็รับประทานไม่ได้นอนไม่หลับ ถ้าเป็นหลายๆ วันก็ทำให้อายุสั้น ทำให้ตนไม่สบายมากเรื่อง

พระธรรมเป็นยารักษาโรคทางใจ

ฉะนั้นในเวลาที่มีงานศพอยู่ในบ้าน เราจึงนิมนต์พระมาเทศน์ การนิมนต์พระมาเทศน์ก็เท่ากับว่า เราเชิญหมอมาช่วยรักษาโรคทางใจของเรานั่นเอง **เพราะว่าพระธรรมคำสั่ง**

สอนนี้เป็นยารักษาโรคทางใจ พระผู้มีพระภาคของเราทรงค้นพบแล้ววางไว้เป็นบทเป็นแบบ เพื่อให้เรานำมาใช้แก้โรคทางใจเราก็ไปหาหมอคือ**พระ**ให้ช่วยบอกยาให้แก่รา เราจึงได้ฟังธรรมเทศนาในขณะที่อยู่ในงานศพ

ใช้งานศพเป็นแนวทางให้รู้ความจริงของชีวิต

การกระทำในรูปเช่นนั้น ก็เป็นการศึกษาไปในตัวเป็นการปฏิบัติธรรมไปในตัว แล้วก็เป็นการเผยแผ่ธรรมะไปในตัว เพราะในงานศพมีคนหลายพวกหลายเหล่ามาชุมนุมกัน เมื่อเขามาแล้วอย่าให้เขามาเปล่า ให้เขาได้อะไรๆ กลับไปบ้านตามสมควรแก่ฐานะ การกระทำอย่างนี้จึงนับว่าเป็นประเพณีที่ดีงามอันเราทั้งหลายได้กระทำกันอยู่

ความจริงในงานศพทั่วๆ ไปนั้น เราควรจะมุ่งเผยแผ่ธรรม ปฏิบัติธรรม ศึกษาธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ **ไม่ควรจะมีสิ่งเหลวไหลเข้ามาเจือปนในงานศพ** เช่นความสนุกไม่เข้าเรื่อง หรือเลี้ยงกันให้สิ้นเปลืองด้วยเรื่องไม่เป็นเรื่องที่ไม่ควรเลี้ยง หรือว่าการเล่นในเรื่องที่ไม่ควรจะเล่น อันนี้เป็นเรื่องทำลายเศรษฐกิจที่ไม่ได้ประโยชน์ทางใจ **เราควรจะมุ่งเอางานศพนั้นเป็นสถานที่ที่เป็นวัตถุสำหรับศึกษาเพื่อให้เกิดปัญญาเกิดความรู้แจ้งชัดในเรื่องของชีวิตของเราเองตามความเป็นจริง** อันนี้จะเป็นการชอบการควรประการหนึ่ง

การปฏิบัติในประเพณีงานศพ

ในพิธีงานศพของเมืองไทยเรานี้ มีประเพณีดีงามอยู่อันหนึ่งคือเมื่อมีการเผาศพ ก็มักจะมีการพิมพ์หนังสือ เพื่อแจกจ่ายผู้ที่มาในงานศพ การพิมพ์หนังสือนี้เกิดขึ้นในยุคกรุงรัตนโกสินทร์เรานี่เอง ที่ได้ทำขึ้นก็เพราะเห็นว่าคนไม่มีหนังสือจะอ่าน เมื่อมีงานศพก็ควรจะทำทานในด้านธรรมไปด้วย จึงได้พิมพ์หนังสือธรรมะบ้าง หรือหนังสือที่เกี่ยวกับขนบ-ธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ศิลปกรรม หรือเรื่องอันใดอันหนึ่งที่น่าศึกษา เราไปในงานศพก็ได้หนังสือติดไม้ติดมือมา

หนังสือที่ได้มานั้นควรจะถือว่าเป็นของมีค่ามีราคาที่คณะเจ้าภาพเขาเสียสละ เพื่อให้เกิดปัญญาแก่ผู้ที่ได้รับทุกคน เราก็ควรเก็บหนังสือนั้นไว้ที่เหมาะที่ควร แล้วควรจะอ่านให้เกิดความรู้ความเข้าใจ อย่าเอาไปทิ้งๆ ขว้างๆ นานๆ เด็กก็เก็บเอาไปขาย "เจ๊กขายข้าวพอง" เสีย ก็ไม่ได้ประโยชน์คุ้มกับการลงทุนไป

ในสมัยนี้นับว่าดีขึ้นมาก ในเรื่องหนังสือแจกในงานศพ เพราะมีคนอยากได้ มีคนอ่าน มีคนศึกษา บางทีพิมพ์แล้วไม่พอแจกเพราะคนเอาไปอ่าน คนอื่นเห็นเข้าก็อยากจะได้ต่อเลย แจกกันไม่พอ อันนี้นับว่าดีขึ้น เรียกว่าเป็นความเจริญก้าวหนึ่งในด้านการศึกษาธรรม ด้วยการพิมพ์หนังสือแจก

อันการพิมพ์หนังสือแจกนั้นควรจะทำ แต่ว่าไม่ต้องใหญ่เกินไป เราทำตามฐานะ ในงานศพถ้าเราเอาเงินไปจ้างลิเก

มาแสดงโรงหนึ่งตั้งพันกว่าบาท แต่ถ้าพิมพ์หนังสือแจกในงาน ๕๐๐-๖๐๐ บาทก็พอแล้ว ก็ได้ประโยชน์คุ้มกัน แล้วก็ได้ประโยชน์สิ้นกาลนานด้วย จึงควรได้ทำกันให้แพร่หลาย *เป็นการเผยแผ่ธรรม เผยแผ่วิทยาทาน* ให้คนได้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจอันเป็นเรื่องดีเรื่องงาม ประการหนึ่งเหมือนกัน

บทเรียนจากการมางานศพ

อีกประการหนึ่ง ในขณะที่เรามาประชุมกันในงานศพอย่างนี้ เรามาฟังธรรมโดยเฉพาะในขณะนี้ ไม่เหมือนกับการฟังธรรมในที่ทั่วๆ ไป คือในเวลาอื่นนั้น เราก็ฟังอย่างนั้นแหละ เพราะไม่มีอะไรเป็นอารมณ์ ไม่มีข้อเตือนจิตสะกิดใจเหมือนกับบทเรียนที่ไม่มีของเป็นตัวอย่าง

แต่ว่าในศาลาฌาปนสถานหรือในป่าช้าแห่งนี้ *เรามีวัตถุเป็นพยานวางอยู่เฉพาะหน้า* สิ่งนั้นคือหีบศพซึ่งในขณะนี้ก็ได้ยกไปวางไว้บนเมรุเรียบร้อยแล้ว เราทุกคนก็มารู้เห็นความจริงรู้เห็นมาตั้งแต่บ้านว่า เรามาวันนี้เรามาเพื่ออะไร เรามาเพื่อทำการเผาศพเราได้นึกถึงศพ เห็นศพเป็นอารมณ์ ทีนี้เมื่อได้ยินเสียงพระท่านเตือน ท่านพูดถึงเรื่องเกี่ยวกับชีวิต เรื่องความเกิดความแก่ ความเจ็บ ความตาย หรือเรื่องไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

เรามีสิ่งวางอยู่เฉพาะหน้าคือหีบศพอันสวยงาม ความจริงภาพในหีบศพนั้น มีร่างของศพอันเป็นร่างกายของคนหนึ่ง

ซึ่งสมัยหนึ่งก็มีชีวิตมีการเป็นอยู่เช่นเดียวกับเรา แต่ในเวลานี้ คนๆ นั้นเหลือแต่ร่างกาย เพราะไม่มีความรู้สึกซึ่งเรียกว่า วิญญาณ ไม่มีไออุ่นหล่อเลี้ยงร่างกาย ไม่มีอะไรแล้วเหมือนกับท่อนฟืนนอนอยู่ในหีบที่เขาตั้งไว้ เตรียมที่จะเผากันตามธรรมเนียมต่อไป อันนี้เป็นเครื่องเตือนจิตสะกิดใจ ให้เราสำนึกเกี่ยวกับชีวิตของเรา

ถ้าเรามาแล้วนั่งเฉยๆ ไม่ได้เอาสิ่งเหล่านี้มาเป็นบทเรียนสอนจิตสะกิดใจ ก็เรียกว่ามาเปล่ากลับไป ยังไม่ได้สิ่งที่เรียกว่าเป็น **กุศล** ได้แต่ **บุญ** เท่านั้น มันยังไม่พอ เพราะได้บุญก็เพียงแต่เรามา เราสบายใจเมื่อได้ช่วยคนนั้นคนนี้ในฐานะเป็นคนรู้จักกัน เมื่อคราวเราเผาคุณแม่ เขาก็มา หรือเราเผาคุณยาย เขาก็มา วันนี้เขาเผา เราก็ต้องมาเผาบ้าง อย่างนี้เรียกว่าเป็นเรื่องของสังคม เราไปเพื่อสังคมเพียงประการเดียว ได้บุญคือความสบายใจเพียงเรื่องเดียว ยังไม่พอ กุศลยังไม่เกิด

กุศลนั้นเราเรียกว่าความฉลาด ความฉลาดนี้จะเกิดขึ้นได้ก็เพราะอาศัยการคิด การนึกและต้องอาศัยการภาวนา เช่นในขณะที่เรามานั่งอยู่ในฌาปนสถาน หรือในป่าช้าแห่งนี้ เราก็ต้องนั่งภาวนาเอาศพเป็นอารมณ์ มาเป็นเครื่องนึกคิด คือเห็นศพแล้วก็นึกถึงปรารภถึงตัวเอง คำพระท่านสอนผูกเป็นภาษาบาลีไว้ดังนี้ ว่า

เอวังภาวี เอวัง อะนะตีโต

เราจะต้องเป็นอย่างนี้ เราจะหนีจากความเป็นอย่างนี้

ไม่ได้เป็นอันขาด

สิ่งที่ได้จากการมางานศพ

อันนี้เป็นคำสอนให้พิจารณา คือมานั่งที่งานก็ให้คิดดูว่า เราจะต้องเป็นอย่างนี้ เป็นเหมือนอย่างศพที่อยู่ในหีบนี้ เราจะต้องถูกเผาเหมือนกับศพนี้ อันนี้เป็นเครื่องเตือนใจให้เราได้คิดถึงตัวเองว่า **วันหนึ่งเราจะต้องเป็นอย่างนี้**

การคิดในรูปอย่างนี้เป็นการเตือนตัวเอง **การเตือนตัวเองนั่นแหละเป็นการเตือนที่ประเสริฐ** คนอื่นเตือน เขาก็เตือนเป็นบางครั้งบางคราว บางทีเขาเกรงใจเรา เขาก็ไม่เตือนเรา บางทีเขากลัวเรา เขาก็ไม่เตือนเรา เขาเกลียด เขาก็ไม่เตือนเรา แต่ว่าเราเตือนตัวเรานั้น เราไม่ต้องเกรงกลัวเรา เราเตือนตัวเราเองได้ตรงไปตรงมา เช่นเราเห็นซากศพแล้ว เราก็บอกตัวเองว่า *"ดูไว้บ้างเถอะ วันหนึ่งเราจะต้องเป็นอย่างนั้น เราหนีจากความเป็นอย่างนั้นไปไม่ได้เป็นอันขาด"*

การเตือนตนเองในรูปเช่นนี้ จะช่วยให้ตนเปลี่ยนชีวิตจิตใจจากความหลงใหลมัวเมา เป็นคนไม่หลงใหลมัวเมา จะได้เปลี่ยนชีวิต จากความเป็นผู้ประมาท มาเป็นผู้ไม่ประมาท จะได้หันเข้าหาทางดีทางงามตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา อันนี้เป็นเรื่องที่ควรกระทำ ในขณะที่ได้มานั่งอยู่ในสถานที่เผาศพอย่างนี้

ข้อคิดจากงานศพ

ถ้าเราคิดนึกในรูปดังที่กล่าว เรียกว่า*เราได้กำไร* คือมี*กุศลเป็นกำไร ได้ปัญญาสำนึกตัว ได้รู้จักตัวของเรา* เวลานี้เราอายุเท่าไร เราอยู่ในฐานะอะไร ชีวิตกับความตายมันใกล้หรือไกลกัน เราก็พอจะบอกตัวเองได้ว่ามันใกล้เต็มที เพราะความตายกับความเกิดนั้น มันมาด้วยกันตลอดเวลา เราได้คิดเราก็รู้ว่า *อ้อเรานี่ใกล้เข้าไปแล้ว*

คนเราเมื่อจะตาย ควรทิ้งสิ่งมีค่าไว้ในโลก เพราะคุณงามความดีนั้นเป็นสิ่งไม่ตาย เป็นสิ่งที่ฝากไว้ในโลก เป็นอนุสาวรีย์ที่มั่นคงถาวรดีกว่าอนุสาวรีย์ที่สร้างด้วยอิฐด้วยหิน เพราะสิ่งนั้นมันพังมันสลายไปได้ แต่คุณงามความดีเป็นของไม่สลาย

คนเราเกิดมามีชีวิตอยู่ในโลก เมื่อจะจากโลกนี้ไปควรจะฝากสิ่งที่เป็นคุณงามความดีไว้กับโลกบ้างตามสมควร เมื่อคิดได้อย่างนี้แล้ว เราก็ควรคิดต่อไปว่า อ้อ ตัวเรานี้ในเวลานี้อยู่ในสภาพอย่างไร ได้กระทำอะไรที่เป็นคุณงามความดีไว้บ้างพอให้ชื่นใจ คือมองตัวเองแล้วให้มันชื่นใจว่า เรามันไม่เสียชาติที่ได้เกิดมาเป็นคนกับเขาชาติหนึ่ง ไม่เสียชาติที่ได้มาอยู่ในโลก เราได้กระทำสิ่งนั้นสิ่งนี้

แม้ว่าเราจะตายลงในวันนี้ ตายลงในคืนนี้หรือว่าเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ชนตาย อยู่ๆ เป็นโรคหัวใจวายตายหรือเส้นโลหิตในสมองตีบตันตายเราก็ไม่ต้องเสียดายและเสียใจอะไร

เพราะว่าชีวิตเท่าที่ผ่านมานั้นเราได้กระทำอะไรๆ ตามสมควรแล้วสมกับที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ สมกับที่เราเกิดมาเป็นคนไทย สมกับที่เรานับถือพระพุทธศาสนา เรานึกได้เราก็สบายใจ เวลานอนก็สบายใจ เวลานอนก็ไม่ต้องสะดุ้งไม่ต้องกลัว ไม่เหมือนวัวสันหลังหวะ ที่กลัวกา พอเห็นกาบินมาก็ระแวง นึกว่ามันบินมาจะจิกหลังกูอีกแล้ว

คนที่มีความผิดติดตัวอยู่ ไม่ได้ปรับปรุงแก้ไข ก็ย่อมมีความขลาดหวาดระแวง ภาษาพระท่านเรียกว่า **วิปปฏิสาร** คือ **ความร้อนอกร้อนใจ** ในเมื่อคิดถึงเรื่องที่ตนได้กระทำไว้ ไม่ดีไม่งามด้วยประการทั้งปวง

ทีนี้เมื่อเรามาในสถานที่เช่นนี้ เรามาเพื่อเผาคนอื่น เราก็นึกเตือนตัวเอง ว่าวันหนึ่งเราก็จะถูกเขาเผาบ้าง แล้ววันหนึ่งที่จะถูกเผานั้นมันไม่แน่นอนว่า จะเป็นวันไหน เพราะ**ชีวิตความเป็นอยู่เป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง** คือทุกคนจะต้องตาย ใครบอกได้บ้างว่าตายวันไหนเวลาใด ตายด้วยโรคอะไรก็ไม่มีใครบอกได้

คนที่ประมาท มักจะคิดว่า เราจะอยู่ที่นี่ตลอดเจ็ดวัน เราอยู่ที่นี่หนึ่งปี เราจะอยู่ที่นี่ เท่านั้นเดือน การคิดเช่นนี้เป็นการคิดที่ประมาท ไม่ชอบไม่ควร

คนที่คิดถูกก็ต้องคิดว่าไม่แน่ว่า จะอยู่ที่นี่นานเท่าไร เมื่อนึกขึ้นมาได้อย่างนี้ต้องรีบเร่งกระทำหน้าที่ ใครมีหน้าที่อย่างไรจงทำหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ เช่นเป็นพ่อแม่ทำหน้าที่ของพ่อแม่ให้

สมบูรณ์บริบูรณ์เป็นอาจารย์ก็ต้องทำหน้าที่ของครูของอาจารย์ให้สมบูรณ์ เป็นพระสงฆ์ก็ต้องทำหน้าที่ของพระให้สมบูรณ์บริบูรณ์

เป็นมนุษย์ก็ต้องทำหน้าที่ของมนุษย์ให้สมบูรณ์บริบูรณ์ เป็นผู้ที่เกิดมาในท้องถิ่นใด ก็ควรทำประโยชน์ในท้องถิ่นนั้น อันนี้เรียกว่ารู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยดีงาม ไม่เสียชาติ ไม่เสียเวลา เพราะได้มาคิดถึงเรื่องเกี่ยวกับชีวิต

เรามาคิดได้เมื่ออยู่ในป่าช้า เพราะในป่าช้า เสียงของธรรมะมันดัง มันมีเสียงก้องอยู่ตลอดเวลา ถ้าเรามีหูฟัง ก็ได้ยิน ได้ยินเสียงศพพูด ได้ยินเสียงดอกไม้พูด ธูปเทียนก็พูด ศาลาก็พูด เมรุก็พูด อะไรๆ ที่อยู่ในบริเวณป่าช้านี้มันพูดออกมาทั้งนั้น

พูดเสียงเตือนใจเราให้เราได้ยินได้ฟัง ให้เกิดความสำนึกรู้สึกตัว เช่น เสียงดังออกมาว่า...

ท่านทั้งหลายเอ๋ย อย่าได้ประมาทมัวเมา อย่าได้หลงใหลในชีวิต ในความไม่มีโรค ในทรัพย์สมบัติที่ท่านมีอยู่ วันหนึ่งท่านจะต้องจากสิ่งเหล่านี้ไป จงใช้สิ่งนั้นให้เป็นประโยชน์ จงทำหน้าที่ของท่านให้สมบูรณ์เรียบร้อย จงละสิ่งชั่วสิ่งร้ายเสีย อย่ามัวแต่กระทำความเหลวไหลมัวเมาในเรื่องนี้

อันนี้คือเสียงที่ดังก้องอยู่ในป่าช้า เราก็ต้องฟังไว้บ้าง ฟังแล้วเราควรจะเอาไปคิดไปตรอง เรียกว่าได้ปัญญาได้ความรู้ ได้ความเข้าใจ

เพราะฉะนั้นการมานั่งฟังเสียงพระ ในเวลาที่เทศน์ในงานศพจึงนับได้ว่า ได้ประโยชน์เป็นข้อเตือนใจ ฟังแล้วอย่าฟังเฉยๆ แต่เราต้องเอาไปคิดไปตรองดูว่า *ตัวเรากับธรรมอยู่กันอย่างไร ตัวเรากับพระใกล้ไกลกันขนาดไหน ในตัวเรานี้มีอะไรที่เป็นความงามความดีอยู่ในตัวบ้าง* หมั่นนึกหมั่นคิดพิจารณาก็จะได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของตัวเองได้ เปลี่ยนแปลงชีวิตจิตใจให้ดีขึ้นทุกงานศพ

แต่ว่าโดยทั่วไปนั้น เวลาเทศน์จริงๆ ไม่ค่อยมีคนฟัง เพราะเทศน์เวลาบ่ายโมงเจ้าภาพมีไม่กี่คน แล้วที่มีก็ไม่ค่อยสนใจ มีแต่คนแก่ๆ มานั่งฟังกัน คนหนุ่มคนสาวเขาไม่ฟังกัน คนที่ไม่ฟังนั้นเขาเรียกว่าคนหูหนวก ตาบอด แม้ว่าจะมีเสียงดังก็ไม่เปิดหูฟัง มีภาพก็ไม่เปิดตาดู มาทีหนึ่งก็ไม่ได้อะไร นอกจากว่ามาประกวดแฟชั่นไว้ทุกข์ในงานศพนั้นๆ กันเท่านั้นเอง

อันนี้ไม่ได้สาระ ไม่ได้แก่นสาร เรียกว่ามาเปล่า ไปเปล่า เป็นคนประเภทอยู่ในบึง ไม่ขึ้นมาจากบึงจากหนอง แม้จะมีคนตะโกนกู่เรียกร้องว่าขึ้นมาเถอะ อย่าไปยืนจมปลักจมโคลนอยู่ก็ไม่อยากจะขึ้นมา เพราะคิดว่าที่นั่นมันสบาย ไม่อยากฟังเสียงพระ แต่นั่นแหละเมื่อใดเกิดความเดือดร้อนนอกไหม้ไส้ขมขึ้นมา เมื่อนั้นแหละ จึงจะนึกถึงพระขึ้นมา แต่บางทีก็นึกถึงพระถูกทาง บางทีก็นึกถึงพระผิดทางไปก็มีเหมือนกัน

นึกถึงถูกก็คือนึกว่า *"เออ! ควรจะไปฟังธรรม ควรจะ*

ไปเอายาคือธรรมะรักษาโรคทางใจ” อย่างนี้เรียกว่านึกถูก แต่ถ้านึกผิดไปก็นึกว่า *“เอ้อ! เราไม่สบายใจ ไปรดน้ำมนต์เสียหน่อยเถอะ ไปสะเดาะเคราะห์เสียหน่อยเถอะ”* ไปถามหมอดูว่าโชคชะตาราศีหมู่นี้เป็นอย่างไร จะได้สะเดาะเคราะห์สะเดาะโศกอย่างนั้นเรียกว่านึกไม่ถูกไม่ตรง ไม่ได้เข้าไปหาหมอที่มียา แต่ไปหาสิ่งที่ไม่ใช่ยาเอามาแก้จะต้องแก้กันเรื่อยไป

พบพระธรรมในงานศพ

ถ้าเราเอาธรรมมาเป็นเครื่องแก้ เอาธรรมมาเป็นกระจกเงาคอยส่องมองดูตัวเราเองบ่อยๆ เราก็จะรู้ความจริงของชีวิต คิดได้นึกได้แล้ว เมื่อมีอะไรเกิดขึ้น เราก็รู้ว่า อ้อมันจะต้องเป็นอย่างนั้น

เมื่อมีความพลัดพรากจากของรักของชอบใจเช่นอยู่ๆ แหวนก็หาย สายสร้อยคอหาย หรือเงินหายเราก็ไม่ทุกข์มากเกินไป แต่เรายิ้มเยาะมันได้ว่า เออมันเรื่องธรรมดาเกิดมาแล้วมันก็อย่างนี้แหละ เราได้มาแล้วมันก็ต้องสูญไป เพราะการพบกันกับการพรากกัน มันเป็นของคู่กัน **การได้การเสียมันเป็นของคู่กัน การมีการไม่มีมันก็คู่กัน** คนที่มีปัญญาก็นึกได้ คนไม่มีปัญญานึกไม่ได้ ก็นึกว่าของเราๆ ตลอดเวลา นี่เพราะไม่เข้าใจในเรื่องนั้นๆ ตามความเป็นจริง

ฉะนั้นการศึกษาธรรมในเวลาเช่นนี้ ก็เท่ากับเรียนความจริงสำหรับชีวิตจะได้เอาไปคิดเป็นเครื่องเตือนใจในเวลา

มีความทุกข์ความเดือดร้อน เราก็ยิ้มเยาะกับมันได้โดยไม่ต้องเป็นทุกข์ เมื่อไม่เป็นทุกข์ จิตใจก็สบาย จิตใจสบายก็มีสมาธิดี มีความสงบ จะทำงานทำการอะไรก็ทำได้โดยเรียบร้อย

คนเราอยู่ในโลกมีภาระที่จะต้องจัดต้องทำมาก ถ้าเราได้ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องปลอบโยนจิตใจ เราจะไม่เป็นโรคประสาทไม่เป็นโรคความดันโลหิตสูง จะไม่เป็นโรคอาหารไม่ย่อย หรือโรคชนิดที่เรียกว่านอนไม่หลับกระสับกระส่ายตลอดคืน อันนี้มันจะไม่มี เพราะรู้ว่ามันเป็นอะไรถูกต้อง

เมื่อเกิดอะไรขึ้นเราก็นึกได้ว่า อ้อ มันจะต้องเป็นอย่างนั้น มันไม่ได้เกิดขึ้นแก่เราผู้เดียวหรอก มันเกิดแก่คนจำนวนมาก เหตุการณ์อย่างนี้เกิดแก่คนทั่วไป ไม่ใช่นึกว่าเราเป็นคนอาภัพที่สุดในโลก หรือว่าเป็นคนเคราะห์ร้ายที่สุดในโลก เพราะการนึกเช่นนั้นเหมือนกับว่าเรานอนให้เพื่อนกระทืบลงไปทุกเวลา มันเป็นทุกข์หนักลงไปเปล่าๆ

แต่ถ้า**เรานึกว่ามันเรื่องธรรมดา คนเกิดมาไม่ได้เอาอะไรมา เวลาไปก็ไม่ได้เอาอะไรไป สิ่งทั้งหลายที่เราใช้เป็นของยืมเขาทั้งนั้น ยืมมาจากธรรมชาติ ยืมเสื้อยืมผ้ายืมบ้านยืมเรือน ยืมแหวนเพชรนิลจินดา เงินทองสำหรับใช้สอยยืมมาใช้ชั่วคราว เวลาเราเราจะจากโลกนี้ไป ใครได้เอาไปบ้าง** ญาติโยมพี่น้องทั้งหลายคงจะมองเห็น

สิ่งเตือนใจที่ได้จากงานศพ

ความจริงในงานศพ เขาทำบทเรียนสำหรับเตือนใจกันทั้งนั้น เวลาอาบน้ำศพเสร็จแล้ว เขา**เอาเงินใส่ปากศพ**บาทหนึ่ง ๒ บาทตามมีตามเกิด ใส่ไป คนเห็นก็นึกว่าใส่ไปทำไม คนบางคนก็บอกว่าเอาไปให้พญายม เอาไปซื้อของกลางลู่กลางทาง เอาไปติดสินบนนายนิรยบาล (ผู้คุมนรก) เหมือนกับว่าในโลกโน้นมีคนคอร์รัปชั่นเหมือนโลกนี้อย่างนั้นแหละ เอาไปติดสินบน เอาไปซื้อโน่นซื้อนี่ เปล่า...เหลวทั้งเรื่อง แต่ที่พูดกันนั้นพูดกันเล่นสนุกๆ ให้คนฟังกันเล่นหัวเราะกันเล่นเท่านั้นเอง

เนื้อแท้ที่เขาใส่เงินเข้าไปในปากศพของผู้ตายนั้น ไม่ใช่เพื่ออะไร แต่เพื่อเป็นบทเรียนสอนใจผู้อยู่ ไม่ได้เกี่ยวกับผู้ตาย เพื่อให้คนที่อยู่ได้อยู่ได้รู้ได้สังเกตได้ทันที โดยเฉพาะลูกหลานผู้ใกล้ชิด เอาใส่ก็มองเห็นกันทุกคนที่นี่ เมื่อใส่ลงไปแล้ว เวลาเผาศพมันเป็นอย่างไร เราไปเก็บกระดูก เวลาเก็บกระดูก เราก็ไปเจอเหรียญอันนั้นไม่ไหม้ไฟเพราะความร้อนมันไม่พอ ยังคงรูปเดิมอยู่ เราก็เก็บขึ้นมาได้ ใครเก็บได้ก็ดีใจ หลานเก็บได้ดีใจคุณยายให้หนู ใครเก็บได้ก็ดีใจกันทั้งนั้นแหละ ก็นึกว่าคุณยายคุณย่าให้มา แต่ความจริงนั้น คุณย่าไม่ได้ให้ แต่ว่าท่านเอาไปไม่ได้นี่เป็นบทเรียนสอนจิตสะกิดใจให้เราทั้งหลายรู้ตัวว่า...

สิ่งทั้งหลายเป็นวัตถุภายนอก เราเอาไปหาได้ไม่ มันเป็นของยืมมาใช้ชั่วครั้งชั่วคราว ตราบเท่าที่มีปัญญาจะรักษาสิ่งนั้นไว้ได้ ถ้าหากเราไม่มีปัญญา เราเขลา ใช้ไม่เป็น สิ่งนั้น

ก็กลับไปสู่ธรรมชาติเดิมนั่นเอง กลับไปสู่สภาพเดิมของมัน ไม่มีใครเอาไปได้เลย

อันนี้เป็นเรื่องที่น่าจะคิดได้ ทีนี้เมื่อเราหาเงินหาทองได้ เราจะใช้อย่างไร เราก็ควรใช้ให้มันเป็นประโยชน์ใช้สำหรับตนบ้าง กินอยู่เครื่องนุ่งห่ม จัดบ้านจัดเรือนตามสมควรแก่ฐานะ เหลือจากนั้นเราก็แบ่งสันปันส่วนบำเพ็ญสิ่งเป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ช่วยสร้างสิ่งที่ควรสร้าง เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ อนุเคราะห์คนชรา คนพิการ

เราอยู่สบาย มีทรัพย์มีเงินทองจับจ่ายใช้สอย เราก็นึกถึงความลำบากของคนเหล่านั้นบ้าง โดยช่วยอนุเคราะห์เกื้อกูลเขาตามฐานะ หรือว่าเรามีปัญญา มีสมอง มีเงินมีทอง แทนที่จะนั่งให้เขากู้ท่าเดียว เราก็เอาไปหมุนสร้างโรงงานประเภทต่างๆ ก็เท่ากับสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์เหมือนกัน เพราะคนที่ยากจนจะได้เข้าไปอาศัยเป็นกรรมกรรับใช้ในโรงงาน ทำให้การเงินหมุนเวียน คนเหล่านั้นได้กินได้ใช้อยู่ เราก็นอนสบาย เพราะว่าทุกคนมีงานทำกันทั่วถึง โจรผู้ร้ายก็ลดน้อยลงไป เราไม่ต้องหวาดระแวง กลางคืนก็นอนเป็นสุข หลับเป็นสุข อย่างนี้เป็นการสงเคราะห์ทั้งเขาทั้งเรา รู้จักใช้สิ่งที่เรามี ให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ คนเหล่านี้เขาเรียกว่า *เป็นคนฉลาดใช้เงินเป็น*

ทีนี้คนที่ได้มา ใช้ไม่เป็น ก็เก็บเรื่อยไป ไม่กินไม่ใช้ หวงแหนนักหนา เขาเรียกว่า*เป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว* เวลาตายนึกว่าจะเอาไปได้ บางคน เวลาใกล้จะตายก็นอนกอดถุงเงินไว้ ยังไม่

บอกใคร ซ่อนไว้ใต้หมอนก็ไม่บอกใคร ยัดไว้ในที่นอนก็ยังไม่บอกใคร เมื่อจะหมดลมหายใจแล้วก็ยังไม่บอก อย่างนี้เขาเรียกว่าเป็น *"โสมเฝ้าทรัพย์"*

เหมือนคนโบราณว่า เขาจึงพูดไว้ว่าเก็บไว้สูญเปล่า ให้เขามันไม่สูญ คือเราเก็บไว้อย่างนั้น มันสูญไปจากใจเรา เหมือนไม่ได้อะไร แต่ถ้าเราให้เขาไป มันก็ไม่สูญ เป็นคุณเป็นค่าต่อไป อันนี้เป็นเรื่องควรจะคิดได้ เพราะฉะนั้น การทำกิจในงานศพ ใครใส่เงินในปากศพ ก็เพื่ออย่างนี้ ไม่ใช่เพื่ออะไรอื่น

แม้กิจอื่นที่เราสมมติกันว่าเห็นๆ กันอยู่ เวลาพระท่านจะสวดศพ ก็ไป**เคาะข้างโลง** บอกคุณยายคุณย่าให้ลุกขึ้นมารับศีล ไม่ใช่ว่าคุณย่าในโลงจะลุกขึ้นรับศีลกับเขาได้เมื่อไร ลุกขึ้นไม่ได้ ตายแล้วหมดความรู้สึก ไม่มีอะไรแล้วเป็นท่อนไม้ท่อนฟืนไม่ได้เรื่อง

การทำเช่นนั้นไม่ใช่ทำเพื่อคุณย่าคุณยาย แต่ทำเพื่อเตือนลูกหลาน ที่นั่งอยู่ใกล้ๆ หีบนั้น บอกให้รู้ตัวว่า *ดูเถิด ลูกเอ๋ยหลานเอ๋ย เวลาตายแล้วนี่ปลุกให้ลุกขึ้นไปรับศีล ก็รับไม่ได้*

เราจัดอาหารใส่ถาดใส่ถ้วยเรียบร้อย เอามาถึง วางเสร็จแล้วไปเคาะหีบคุณยายให้ลุกขึ้นทานอาหารเสียหน่อย ถ้าคุณยายพูด แกคงพูดว่า *"กูไม่ทานแล้ว ทานไม่ได้แล้ว"* แต่ท่านก็ตอบไม่ได้ เพราะไม่มีปากจะตอบ ไม่มีหูจะฟัง ไม่มีตาจะดูสิ่งที่เราเอาไปวางไว้เสียแล้ว

การที่ทำเช่นนั้น เพื่อคนเป็น เพื่อสอนคนที่นั่งข้างๆ ว่า

ดูไว้เถิด กินก็ต้องกินเวลากินได้ ตายแล้วมันกินไม่ได้ การบำเพ็ญกุศลก็เป็นเรื่องเวลาเป็นอยู่ตายแล้วมันจะไม่ได้เรื่อง แม้ลูกหลานจะทำ ก็เป็นเรื่องของลูกหลานไม่ใช่เรื่องของผู้ตาย

เพราะฉะนั้น **อย่าประมาท สิ่งใดควรจัดควรทำต้องรีบทำทันที ทำเดี๋ยวนี้ อย่าช้าอยู่** อันนี้แหละเรียกว่า**รู้จักคุณค่าราคาของชีวิต** เขาเตือนใจทั้งนั้น เตือนให้เรารู้ว่าการกระทำกับศพเช่นนั้น เป็นการเตือนจิตสะกิดใจให้ได้รู้สึกว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้

ธรรมะ : เครื่องนำทางชีวิต

แม้ตอนเวลาจะเผา **เขานำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลบนเมรุมีพระนำทาง** ก็เท่ากับสอนเราคนเป็นๆ ไม่ได้นำทางศพ ศพไม่ต้องนำทางแล้วเพราะศพเดินไปเมรุ แต่ที่เอาพระมานำ ก็เพื่อเตือนใจว่า**เราอยู่ในโลกอย่าทิ้งธรรม อย่าทิ้งศาสนา ต้องเดินตามพระ ต้องเดินตามธรรมะไว้ เพราะพระหรือธรรมะนั้นเป็นแสงสว่างดวงประทีปส่องทาง**

ใครทิ้งพระ ใครไม่มีศาสนาประจำจิตใจ ก็เป็นคนมืดคนบอดตกอยู่ในอำนาจฝ่ายต่ำได้ง่าย เพราะไม่มีอะไรเป็นเครื่องหน่วงเหนี่ยวจิตใจไม่มีอะไรเป็นเครื่องเตือนใจ ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ กระทำชั่วได้ง่าย

ยิ่งสมัยนี้ด้วยแล้ว ถ้าเราไม่มีธรรมะ ไม่มีพระเป็นเครื่องนำทางชีวิต ผิดง่ายที่สุด เพราะโลกเราในสมัยนี้มันเจริญ

ในทางวัตถุ เครื่องยั่วยวนกวนใจมันมาก อาจจะคิดผิดไปเมื่อไรก็ได้หลงผิดไปเมื่อไรก็ได้ ถ้าไม่มีอะไรเป็นเครื่องหน่วงเหนี่ยวน้ำใจ

เหมือนกับรถที่ไม่มีห้ามล้อ ขับไปในย่านจราจรคับคั่งมันลำบาก เดี๋ยวมันก็ไปชนรถคนอื่นเข้า ชนคนเสียหาย ฉันใดชีวิตเราก็ฉันนั้น ถ้าไม่มีธรรมะ ไม่มีศาสนาเป็นเครื่องห้ามจิตใจจะยุ่งกันใหญ่

เขาจึงให้มีพระนำศพ ก็เพื่อให้รู้ว่าอยู่ในโลกมันต้องมีพระนำทาง ไม่ใช่นำศพ แต่นำคนเป็น ให้เห็นว่า เราต้องมีศาสนาประจำจิตใจ ถ้าเราหวังจะให้ครอบครัวของเราเจริญตั้งมั่น ก็ต้องเอาธรรมะใส่ไว้ในครอบครัวให้ลูกหลานได้รู้จักธรรมะ ให้รู้จักพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ให้มีความกตัญญูกตเวทีให้ประพฤติชอบ อันนี้ต้องอาศัยธรรมะทั้งนั้น

ครอบครัวบางครอบครัวพ่อแม่ไม่สนใจ ในธรรมะในทางศาสนา เป็นอยู่ชนิดที่เรียกว่าตามใจตนเอง อยากเที่ยว เที่ยว, อยากกิน กิน, อยากเล่น เล่น, ไม่กลับบ้านตามเวลา ไปเที่ยวสนุกสนานตามบาร์ ตามไนท์คลับ เพลิดเพลินไป กลับบ้านไม่เห็นหน้าลูก ไม่เห็นหน้าเมีย ครอบครัวนั้นก็เลอะไปทุกวันเวลา

แม่บ้านไม่สบายใจ ลูกบ้านก็ไม่สบาย ผีเข้ามาอยู่ในบ้านพระไม่มี เกิดเป็นปัญหายุ่งยาก ให้มีเงินเป็นแสนเป็นล้าน เงินมันก็ไม่มีราคา ไม่มีความหมาย ผลที่สุดคนที่ไร้ศีลไร้ธรรม ก็ใช้เงินหมดเหลวไหลไม่มีผลประโยชน์

ถ้าเราอยากจะให้สกุลของเราตั้งมั่นอยู่นานถาวร ก็ต้องให้มีศีลธรรมในจิตใจของสมาชิกในตระกูล ให้ลูกหลานอยู่กับพระอยู่กับธรรม เด็กเหล่านั้นเมื่อเติบโตขึ้นก็รู้จักคุณค่าราคาของชีวิต คุณค่าของสมบัติ มีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เรียกว่ารักวงศ์ตระกูล รักครอบครัว

แต่คนที่ไม่มีธรรมะ มันรักอะไรไม่เป็น ตัวมันเอง มันก็ไม่รัก เมื่อรักตัวไม่เป็น มันก็ทำชั่วได้ง่าย ทำบาปได้ง่าย มีเงินทองยิ่งอำนวยใหญ่ อำนวยให้ทำชั่วหนักขึ้นไป เพราะว่า **เงินทองช่วยให้ทำชั่วก็ได้ ช่วยให้ทำดีก็ได้ สุดแล้วแต่มูลฐานของชีวิตจิตใจ ถ้าคนใดมีมูลฐานทางจิตใจดี ทรัพย์สมบัติก็พลอยดีไปด้วย ถ้ามูลฐานทางจิตใจไม่ดี ทรัพย์สมบัติก็พลอยเสียไปด้วยเหมือนกัน**

เพราะฉะนั้น เราจึงเอาสิ่งเหล่านี้มาไว้ในใจของเด็ก โดยการประพฤติเป็นตัวอย่าง หมั่นอบรมสั่งสอนและพร่ำเตือน เรียกว่า**เดินตามทางพระ เดินตามธรรม** มีพระเป็นผู้นำทางชีวิตของเราก็เรียบร้อยดีงาม สิ่งเหล่านี้เราเรียนได้จากการมาในงานศพอย่างนี้

อานิสงส์จากงานศพ

อีกประการหนึ่งที่เรามาในงานศพนี้ คนโบราณเขาบอกว่ามีอานิสงส์มาก **อานิสงส์** นั้นหมายถึงอะไร ก็หมายถึง **"ผล"** **ผลในที่นี้หมายถึงคุณค่าทางจิตใจ มากกว่าทางวัตถุ** เพราะว่า

ทางวัตถุนั้นเราจะหาจากที่ใดก็ได้ แต่คุณค่าทางใจนั้นมักจะได้จากที่อย่างนี้

เรามาในงานศพ ถ้ามาเฉยๆ กลับไปก็ไม่ได้อะไร เราควรมาคิดนึก นั่งเงียบๆ แล้วก็ดูศพ เอาศพมาเป็นเครื่องเตือนตัวเอง แล้วถามตัวเองว่าเวลานี้อายุเท่าไร เราอยู่ในฐานะอะไร มีโรคภัยประจำตัวบ้างไหม

เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันกับเรานั้น เวลานี้เป็นคนอย่างไร บางคนก็ไปแล้ว ไปหลายวัน หลายเดือน หลายปีแล้วก็มี เรานี่ยังอยู่ ก็นับว่าเป็นบุญนักหนาที่ยังมีชีวิตอยู่ อยู่เพื่ออะไร?... **อยู่เพื่อความดีต่อไป ไม่ใช่อยู่เพื่อกินเพื่อเล่น เพื่อความสนุกสนาน** เพราะเพียงกินเล่นสนุกสนาน ไม่ต้องเป็นมนุษย์ก็ทำได้ สัตว์เดรัจฉานทั้งหลายมันก็กินได้ สนุกได้ มัวเมาในเรื่องอะไรๆ ก็ได้เราเป็นผู้เป็นคนมันต้องวิเศษกว่าสัตว์เหล่านั้น

เราต้องนึกว่าจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ทำชีวิตของเราให้ดีขึ้นภายหลังที่ได้มางานศพนี้แล้ว เราเอาศพเป็นเครื่องเตือนใจกลับไปบ้าน อย่างนี้ได้ประโยชน์ประการหนึ่ง

เผาผีนอก–เผาผีใน

อีกประการหนึ่งในการมาเผาศพนั้น เราอย่าเพียงเผาศพในโลง ซึ่งเขาเรียกว่าเผาผี พูดภาษาสามัญว่า **"เผาผี"** **ผี**ในที่นี้ก็หมายถึงซากที่ยังเหลืออยู่ เผาคนที่ตายแล้ว เรียกว่าเผาผี เราไปเผาผีข้างนอก เราเผาผีในโลง เผาด้วยไฟ

ทีนี้เรามาพิจารณาเผาผีในตัวเราบ้าง ในตัวเรามีผีอะไรอยู่บ้าง เมื่อพูดอย่างนี้ญาติโยมจะว่า *"แหม! ว่าเรามีผี"* **ผีมีด้วยกันทั้งนั้น มีอยู่ในใจ ผีคือสิ่งที่ไม่ดีไม่งามในใจ ถ้าเกิดบ่อยๆ ทำให้เรายุ่งยากลำบากเดือดร้อน** เรียกว่า เป็นผี **ผีอยู่ในตัวเราทุกคน มีมากบ้างน้อยบ้าง สุดแต่เหตุการณ์ในชีวิตแต่ละบุคคลนั้นๆ หรือสุดแต่ปัญญา ถ้าปัญญามีมาก ผีน้อย ปัญญาน้อย ผีมาก ถ้ารู้เท่าทัน ผีไม่ค่อยเกิด ถ้าไม่รู้เท่ารู้ทัน ผีชอบเกิดบ่อยๆ**

เวลาผีเกิด มันก็มักจะยุ่งในครอบครัว เช่นพ่อบ้านเกิดผีขึ้น ทะเลาะกับแม่บ้าน แม่บ้านเกิดผีขึ้นบ้าง ก็เลยเถียงกัน ไม่ดูหน้ากันสามวัน กินข้าวโต๊ะเดียวกันก็ไม่พูดจากันอย่างนั้น เรียกว่าผีเข้าสิง มันมา *"ยุให้รำ ตำให้รั่ว"* ให้เกิดความเสียหาย ล้วนแต่เป็นของไม่ดี เรียกว่า ผีประจำใจ

เรามาเผาผีแล้วอย่าเผาแต่ผีนอก ผี ที่อยู่ข้างใน เผาเสียบ้าง ก่อนที่จะเผาผีข้างใน ก่อนขึ้นบนเมรุกนั่งดูว่า *"เออ กูนี่ไม่เท่าไรก็จะตายแล้ว"* เวลานี้มีอะไรบกพร่อง มีอะไรไม่ดีไม่งามเป็นสิ่งที่ควร "ละ" เสียโดยเร็ว รู้ได้ด้วยกันทั้งนั้น กินอยู่กับปากอยากอยู่กับท้อง ของใครๆ ก็รู้ด้วยกันทั้งนั้นแหละ แต่ว่ารู้แล้วทำเป็นไม่รู้เสียไม่รับเสียเท่านั้นเอง

ถ้ารู้ว่าอะไรไม่ดีไม่งามอย่างนั้นอย่างนี้ในตัวเรา ควรจะทิ้งมันเสียที ให้สมกับอายุอานามสังขารร่างกาย เราก็ตั้งจิตอธิษฐานว่า จะเลิกจากสิ่งนั้นสิ่งนี้ เลิกเที่ยวเตร่ เลิก

กินเหล้า เลิกประพฤติเหลวไหลไม่ดีไม่งาม เลิกเกลียด เลิกโกรธใครๆ ทำจิตใจให้อยู่ในสภาพสงบ ให้เป็นตัวอย่างแก่บุคคลชั้นผู้น้อยในตระกูลในวงงานวงการ

ถ้าเราตั้งใจอย่างนี้ เรียกว่าเผาผี เผาผีคือเผาความชั่วให้ออกไปจากใจ ได้ความรู้สึกตัวเหมือนกับว่าเกิดใหม่ กลับบ้านไปเป็นคนละคนกัน ก่อนนี้เราเป็นอย่างหนึ่ง เวลาเผาศพแล้วกลับไปเป็นอีกคนหนึ่ง มาเผา "ผีนอก" คราวหนึ่งก็เผา "ผีใน" เสียอย่างหนึ่ง วันหน้าไปเผาผีนอกที่อื่น ก็เผาผีในเสียอีกอย่างหนึ่ง เผาบ่อยๆ ผีไม่มี มีแต่พระอยู่ในใจของเรา เราก็มีความสุขความสบายตามสมควรแก่ฐานะ

อันนี้เป็นข้อคิดอยากฝากไว้ ให้ท่านทั้งหลายที่มาเผาศพนี้ได้นำไปคิดไปตรอง หรือถ้าเรามากันสองคนสามีภรรยานั่งรถกลับบ้านด้วยกัน ก็คุยกันไป เออ นี่พี่ทิ้งผีอะไรบ้าง น้องทิ้งผีอะไรบ้าง

สมมติว่าแม่บ้านชอบเล่นไพ่ ผีไพ่เข้าสิงอยู่ในบ้านไม่ได้ว่าง ไปนั่งล้อมวง เราก็พูดกันว่า "**เออ เมื่อไรน้องจะทิ้งผีตัวนั้นผีไพ่น่ะ**" ภรรยาก็บอกว่า "**แล้วพี่เมื่อไรจะทิ้งเจ้าผีตัวนั้นเสียที**" เราก็นั่งคุยกันไปในรถ คุยกันไปเพื่อให้รู้ว่าใครมีผีอะไรในตัว แล้วก็ได้ชวนกันเลิกละผีตัวนั้น ถ้าหากว่ามันจะกลับมาอีกก็คอยบอกว่าระวังๆ อย่าให้ผีมันกลับมา

หรือว่าจะไปเขียนไว้ตามฝาที่บ้านไว้สักตัวหนึ่งว่า ระวังผี ระวังผี เขียนตัวโตๆ ว่า "**ระวังผี**" เราอ่านบ่อยๆ เราก็รู้ความ

หมายว่าผีอะไร ไม่ใช่ผีที่ขว้างบ้านหมอตามที่หนังสือพิมพ์ลงข่าว อ้ายผีจริงๆ มันไม่ขว้าง อ้ายผีในใจหนูน้อยคนนั้นมันขว้าง มันเกิดผีในคนแล้ว คนเป็นผีไปขว้างบ้าง ความจริงนั้นไม่มีอะไร พวกหมอดูหมอเดาก็นั่งเดากันใหญ่ว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ ผลที่สุดมันแดงออกมา อ้อ! คนไม่ใช่ผี เสียหน้ากันไปตามๆ กัน

ไม่ใช่แต่พวกหมอชาวบ้าน หมอพระก็พลอยไปนั่งกับเขาเหมือนกัน นั่งดูไปดูมาไม่รู้เรื่อง ผลที่สุดตำรวจรู้เข้าว่าไม่ใช่ผีแท้ *มันเป็นผีในใจคน คือ ผีไม่ได้ดังใจแล้วแสดงอะไรๆ ต่อเขาให้เขาตกใจ* อ้ายผีนี่ต้องระวัง ผีในใจคนน่ากลัว ผีในป่าช้าในโลงไม่น่ากลัวอะไร ไม่เคยทำให้ใครเสียหาย แต่ผีแบบนี้ร้าย เราต้องช่วยกันแก้ไข

เพื่อนฝูงมิตรสหายของเราก็เหมือนกัน ถ้าเรารู้ว่าเพื่อนของเรามีผีอะไร คอยบอกคอยเตือนให้เขารู้ตัวว่ามีผีแล้ว เสกน้ำมนต์คือธรรมะนี่แหละช่วยเตือนช่วยบอกกันให้รู้ว่าผีอย่างนั้นมันมีอยู่ เราอย่าไปตามผีกับเขาก็แล้วกัน ช่วยกันแก้ไขเรื่องทั้งหลายก็จะเรียบร้อยดีงาม อันนี้เป็นข้อเตือนใจท่านทั้งหลาย

ทำชีวิตให้มีประโยชน์ก่อนความตายมาเยือน

วันเวลาล่วงไปๆ ไม่ได้ล่วงไปเปล่าๆ ชีวิตของเราแก่ลงไปทุกวันทุกเวลา **การแก่นั้น หมายความว่าใกล้เข้าไปเหมือนวัวที่เขาจูงไปฆ่า เดินไปก้าวหนึ่ง ก็ใกล้โรงฆ่าสัตว์เข้าไป ผลที่สุดเดินไปก็ถึงที่ฆ่า โดนมีดหั่นคอถึงแก่ความตาย** เราทั้ง

หลายก็มีสภาพอย่างนั้นเหมือนกันทุกคน ให้เราได้นึกเตือนเสมอว่าวันหนึ่งเราจะต้องตาย เวลานี้ยังไม่ตายก็ต้องรีบเร่งสร้างคุณงามความดี ใช้ชีวิตร่างกายนี้ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด

เหมือนคำที่พระนิกายเซนท่านพูดว่า "**คิดดูให้ดี ร่างกายนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความแตกดับทุกวินาที ถ้าไม่รีบใช้มันให้เป็นประโยชน์ มันจะมีราคาที่ตรงไหน**" ท่านบอกไว้อย่างนี้เราทุกคนควรคิด ควรเตือนตัวเองทุกครั้งทุกคราว

ทุกครั้งที่เราดูกระจกเงา แต่งตัวไม่ใช่แต่งเพื่อความสวยงามอย่างเดียว แต่งแล้วก็ต้องนึกว่า *"แหม แก่ลงไปเยอะแล้ว"* อย่านึกว่ายังหนุ่มยังสาวอยู่ ถ้านึกว่ายังหนุ่มยังสาวไม่มีโรค ก็ยิ่งจะมีความมัวเมา แต่ถ้านึกว่า แหมแก่ลงไปเยอะแล้ว อายุ ๕๐-๖๐ แล้ว อีกไม่กี่วันจะต้องย้ายทะเบียนแล้ว จะได้รีบๆ เสีย **อะไรควรทำ ทำเสีย อะไรควรจัด จัดเสียให้เรียบร้อย**

โดยเฉพาะคนมีเงินมากๆ นี่จัดเสียให้ดี เวลารู้สึกตัวว่าใกล้จะตาย ทำเสียให้เรียบร้อย พินัยกรรมก็ทำเสีย อย่าให้ลูกมันทะเลาะกัน ขายหน้าชาวบ้าน ขึ้นโรงขึ้นศาลเหมือนเราตอกลิ่มไว้ในตระกูลให้ลูกมันแตกกัน แต่ถ้าเราจัดเสีย แบ่งเสียแต่ยังเป็นๆ เราก็พอรู้ว่านาแปลงนั้นของหนูคนนั้นนะ ส่วนนี้ของคนนั้นนะ เงินในธนาคารมีเท่านั้นแบ่งเท่าๆ กันนะ อันนี้เรียบร้อย เราตายแล้วลูกก็แบ่งกันเรียบร้อย พ่อว่าอย่างนั้นแม่ว่าอย่างนี้

ทีนี้บางคนไม่ทำ ลูกฟ้องกัน ต่างเอาเงินไปแจกชาวบ้าน

เขาเรียกว่า *ทำขนมให้ชาวบ้านกิน* ไม่ได้อะไรเท่าใด เสร็จแล้วแตกกันเสียด้วย พี่กับน้องไม่ต้องมองหน้ากันต่อไป เรื่องมรดกนิดเดียว อันนี้เป็นความบกพร่องของผู้ใหญ่ที่เมาเกินไป **ไม่นึกว่ากูจะตาย เลยไม่ได้จัดทำเสียให้เรียบร้อย**

เพราะฉะนั้น ใครมีเงินมีทองจัดเสียให้เรียบร้อย อย่าให้มันยุ่งลูกหลานจะได้อยู่มีความสุขความเจริญ มีความก้าวหน้าต่อไป

มีลูกมีหลานก็ต้องสอนให้มันรักกัน สามัคคีกันให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ให้นึกว่าเกิดมาจากกอเดียวกัน กิ่งหลายกิ่งทุกกิ่งก็มาจากกอเดียวกัน รากเดียวกัน เถาเดียวกัน จะไปแตกแยกกันทำไม ควรจะอยู่ด้วยกัน ด้วยความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเจือจุนกัน ใครดีก็ช่วยคนที่ยังไม่ดี ใครรวยก็ช่วยคนที่ยังไม่รวย ใครก้าวหน้าก็ช่วยดึงคนที่ยังไม่ก้าวหน้า ให้ก้าวตามไปด้วยตามสมควรแก่ฐานะ ถ้าเราเตรียมให้พร้อมในรูปอย่างนี้ ก็นับว่าไม่เสียหลายชีวิตมีค่ามีราคา

หยุดสักนิด พิจารณาก่อนจาก

๑. ความตายมิใช่ของน่ากลัวอะไร
๒. ความตายเป็นสิ่งคู่กันกับความเกิด มีเกิดก็มีตายทั้งหมด
๓. ควรทำความคุ้นเคยกับความตายไว้เสมอเพื่อมิให้กลัวตาย
๔. เมื่อไม่ถึงเวลาจะตายก็อย่าไปรีบร้อนตายกันเลย
๕. เมื่อจะตายจริงๆ ก็ควรตายอย่างสิงโต อย่าได้วิตกเลย
๖. คนเราเกิดมามิได้มีอะไรมา เวลาตายก็มิได้นำอะไรไป
๗. การทำงานเป็นการปลดเปลื้องตนจากหนี้สินต่อธรรมชาติ
๘. เมื่อรู้ว่าตนจักต้องตายแน่ๆ แล้ว ควรทำความดีให้มาก
๙. เมื่อมีคนตายแล้วอย่าทำบาปในงานศพเลย
๑๐. บอกตนเองไว้เสมอๆ เถิดว่า ชีวิตนี้น้อยนัก ไม่เท่าใดก็จะแตกดับ จงใช้มันให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดที่จะมากได้ จงพูดกับตนเองบ่อยๆ ว่า "**ชีวิตนี้ กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความแตกดับ**"

